

בס"ד, תקשור עם בנימין גולדן בענייני התשובה והגאולה
יום ד' פרשת וישלח, י' כסלו תשע"א

שאלות ותשובות

הראשון שהם עובדים על זה – זה הצניעות. וזה נראה לעולם החרדי שהם מגזימים והולכים מידי קיצוני, אבל מי שקיצוני זה הפריצות שברחוב, הפריצות החרדית שהפך להיות כביכול בסדר, וכשר. כל אלה שמתלבשות כמו פעם זה מה שחייב להיות, כי אם ממשיכים עם כל המסעדות והלבוש הלא-צנוע והנסיעות לחוץ-לארץ כל יום ראשון ושני, אמנם בשביל חתונות ובשביל בריתות וכו' אבל בסה"כ זה מיותר, אם ממשיכים ללקק גלידה ברחוב ולנסות כל מיני דברים שהם שייכים לגויים אבל שמו על זה 'הכשר', אז לא ישאר אידישקייט. כדי שישאר אידישקייט אמיתי צריכים להתנתק מהעולם של השקר, שזה הרוב העצום של העולם, כולל החרדי, ולשם שמים להפסיק עם כל הבידורים ועם כל השטויות, וליהנות מהקדוש ברוך הוא ותורתו וכל מה ששייך לו.

שאלה 3. המוני בית ישראל מתחילים בימים אלו בלימוד הדין היומי בסדר קדשים, מסכת זבחים, הקרבנות והמנחות וכל מה ששייך לביהמ"ק וסדר העבודה. ידוע כמה שהח"ח ביקש לעודד ולחזק את זה, הוא ראה זאת ככלי לעורר בנו את הכיסופין למלכות-שמים וגילוי כבודו ית'. איך, אם כך, רצוי לגשת ללימוד הגמ' בסדר קדשים כך שזו באמת יגרום בלב כיסופין לקב"ה, תשוקה לקרבת ה', ויעורר בנו את החשק הגדול, את הגעגועים, לזכות כבר לראות את בית המקדש מתנוסס בראש ההרים ונישא מגבעות ונהרו אליו כל הגוים וכו' וכו' כמו שכתוב בנבואות הקדושות?

בנימין:

דבר ראשון, מי שרוצה באמת ללמוד את זה, וליהנות מזה, ולהיכנס לזה, ואחר כך להגיע לבית המקדש הוא לא יכול להיות עם אשה שהיא לא צנועה. זה קודש הקדשים – הבית המקדש, אז אשה של ת"ח שלומד חייבת להיות צנועה [וְשִׁכְנְתִי בְתוֹכְכֶם]. בלי זה אין לו מה ללמוד.

שאלה 4. לפני שלשים שנה קרה מהפך. עלה לשלטון יהודי עם גישה יותר חיובית למסורת. הרבה התבלבלו. כתוצאה מהשינוי הזה, מהמהפך הזה, עד היום אנתנו הולכים ונפלים, הולכים ומתדרדרים בכל הנושא של ההתבדלות ממרשיעי ברית, מנאצי ה'. מובא בכתבי רבי אלחנן וסרמן זצ"ל (ספר קובץ מאמרים) שציטט משמו של רבנו החפץ חיים זצ"ל במילים ברורות אלו: "צריכים להיות מוכנים ח"ו לאבד שלישי מהתורה (כלומר את רוב עולם הישיבות, כך מבאר הרב וסרמן זצ"ל) והעיקר לא להתחבר עם רשעים". בימינו לבטח היו רואים בביטוי חריף שכזה, בהדרכה הזאת של

שאלה 1. חלק גדול מחייו של היהודי זה מסביב לגאולה. התפקיד המרכזי של היהודי זה לגלות את מלכות שמים בעולם. חלק נכבד מתפילת שמונה עשרה מתמקד במטרה זו. הבעש"ט הק' אומר 'כל ימי חיך – להביא לימות המשיח' – כל מטרת חייו של יהודי, כל שאיפתו, זה צריך להיות להביא לשלימות תיקון העולם – הגאולה השלימה, שיתגדל ויתקדש שמו הגדול. אם כן איך זה שדוקא עכשיו שאנחנו בתקופה כל כך קרובה לזה, כבר אפשר למשש את הגאולה במו ידינו, דווקא כעת העם היהודי כה אטום, כה אדיש. האם זה מראה חס ושלום שיש לנו בעיה, משהו יסודי לקוי בכל היהדות שלנו?

בנימין:

זה בדיוק מה שזה מראה, שאנחנו פגועים. יש פגם באידישקייט שלנו. יש לנו כביכול 'אידישקייט'. לא כולם, אבל הרוב הגדול זה 'כאילו' אידישקייט, ולמעשה, זה עגל הזהב. מתפללים לעגה"ז, ועובדים את עגה"ז – רק עם כיפה וציצית.

שאלה 2. הרב לוגאסי שליט"א כותב בספרו על האמונה 'נר לרגלי' שהאמונה והקדושה משולבים ותלויים זה בזה. ואלו הם שתי הנסיגות של הדור האחרון בעקבתא דמשיחא. עוד מובא שם בשמו של בעל ה'נתיבות שלום' מסלונים זצ"ל שזה בעצם התפקיד של שני המשיחים, משיח בן יוסף ומשיח בן דוד. להביא את עם ישראל להצליח בשני המאבקים הללו, הקדושה של יוסף והאמונה במלכות ה'. ציון וירושלים. לאור זה נשאלת השאלה איך נוכל לבנות יהדות אמיתית, חיים יהודים אמיתיים ששלהבת הקדושה ואור האמונה יהיו נר לרגלנו, איך מתחילים לבנות את זה מן היסוד בצורה נכונה?

בנימין:

יש קבוצה של אנשים, והמובילים הם הנשים, שחוזרים, משתדלים לחזור לאידישקייט שהיה פעם. האידישקייט היותר אמיתית. זה לא פשוט. כי רוב האנשים כבר שכחו איך זה היה נראה, איך זה היה מורגש. הבסיס כבר נשכח, כמעט. אבל הקבוצה הקטנה הזאת נלחמת לחזור, והם שמים מסביבם קיר. לא קיר ממשי, (אמנם גם זה, בזה שהם נשארם בבתיים שלהם ולא מסתובבים מחוץ לשכונות שלהם כל כך), אבל קיר רוחני. עושים הפרדה בינם ובין רוב היהודים, כי רוצים לא להתבלבל. ומי שיורד לרחוב ועובר בכל החנויות וכל הפריצות – מתבלבל ונמשך שוב לשקר. אז קודם כל עושים לעצמם גטאות. רוחניים. חוץ מזה משתדלים לפעול לשם שמים [בְּכָל דְרָכֶיךָ יִצְהוּ...]. אז מאחר שהבסיס של עם ישראל זה 'קדושים תהיו', זה הבסיס של האידישקייט – אז הדבר

שאלה 6. מה עם קבוצות קטנות, האם אפשר לעשות תפילות ואסיפות לתשובה ותפילה על עצירת הגשמים?

בנימין:

קבוצות קטנות – ודאי. זה יכול להציל, וכמו שהקבוצות הקטנות של הנשים הצנועות גרמו לקבוצות יותר גדולות ויותר גדולות, אפילו שיצא מכתב כביכול ... זה רק גרם לעוד יותר קבוצות גדולות. ויהודים אמיתיים רוצים אמת, אפילו שהם לא יודעים את זה. אבל לאט לאט יתקבצו, כמו אצל המכבים שהתחילו עם מעט, אבל עוד ועוד התאספו איתם, כי רצו את האמת. אמנם תמיד הם היו המצטים נגד הרבים, אבל בכל זאת.

שאלה 7. נסעתי עם נהג מונית, אדם-לא חרדי שדיבר בכאב. הוא אומר לי: אני עובד עם הציבור החרדי כבר למעלה משלושים שנה, כל הזמן רק עם חרדים. ואני רואה בבירור את הירידה, זה לא אותו ציבור חרדי. היום, כך הוא אומר, אני רואה את עצמי יותר חרדי מהם!... המטריאליזם, הלבוש וכו'. אז רואים שזה לא ענין של חרדי או פחות חרדי, זה פשוט ענין אישי של כל אדם, מי שאמיתי הוא אמיתי ומי שלא – לא.

בנימין:

בדיוק, בדיוק, וגם, שוב אני חוזר: רוב היהודים ערב-רב. אלה שהם לא ערב רב, אלה שהם יהודים אמיתיים – בסוף הם כולם יחזרו בתשובה. בין אם הם רוצים או לא – ה' יכריח אותם [הר כגיגית]. אבל הערב רב – לא.

שאלה 8. האם יש אפשרות לזהות מי יהודי אמיתי ומי ערב רב? יש מצב ש'אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בך', יש בן אדם שנראה אטום, אבל ברגע מסוים של משבר יכולים לראות שבאמת הוא כן קרוב לאמת.

בנימין:

אטימות – זה לא הסימן של ערב רב, הסימן של ערב רב זה שנאה כלפי דברים קדושים.

שאלה 9. הופצו בציבור דברי חיזוק לצניעות, השאלה האם זה באמת יעשה שינוי, ישבור מחסומים, יזרע כמה נקודות של אמת?

בנימין:

אני לא יודע כמה אנשים זה יתפוס אבל ודאי יותר מאשר עד עכשיו. אבל לא משנה, העיקר שמישהו כתב את זה, מישהו אמר את זה, עשה את ההשתדלות, וזהו.

שאלה 9א.

בכנס של פעילים שמחזקים צניעות, יש שאומרים שהציבור באמת כן רוצה את האמת רק שהם כמו תינוקים שנשבו. לא יודעים. לא מבינים כמה שהמצב קשה. אחד האנשים טען

החפץ חיים, משהו 'קיצוני' ביותר. לצערינו קרה מה שקרה. כיום אנו נמצאים עמוק בתוך המשבר, האשליה שזה כביכול יביא לנו הצלחה ברוחניות או בגשמיות. בתור אחד מבני הדור הצעיר, שרוב הדור הצעיר כיום למד במוסדות שינקו את תקציביהם מהשלטון, ובדאי שזה משפיע, נשאלת השאלה איך אפשר להוציא את הזיהום הזה מתוכנו, מתוך הלב, מתוך הנשמה שלנו. בהקשר לזה ראוי לציין שהתפרסם לאחרונה שלב נוסף של פרשת 'רמדיה', המזון לתינוקות רכים שהיה חסר בו מרכיב ויטמין מסוים, ובשעתו נפגעו מכך מספר ילדים וחלקם אף נפטרו. במחקרים שעשו לאחרונה מגלים את ההשפעה ארוכת-הטווח שיש לאלו שניזונו מהפורמולה הזו, אפילו שעברו שבע שנים אחרי פרסום הפרשה מגלים עוד נזקים בכל מיני היבטים לאותם תינוקות, בגוף ובנפש. וזה יכול ללמד אותנו, זה משמש לנו כמשל כמה זה מזיק אם יונקים משהו שלא מתאים, משהו שחסר. אם כן בנוגע לאלו שלמדו וינקו מצינורות כאלו מי יודע ח"ו כמה זה פגע, רח"ל. האם אפשר לתקן את הנזקים, להקטין אותם?

בנימין:

זה מצוין שאתה נותן את הדוגמה הזאת, כי זה בא בדיוק בשביל ללמד את זה. אבל ההבדל הוא שברוחניות בן אדם יכול לתקן. מי שרוצה, מי שרוצה את האמת. ומה עם בעל תשובה שהוא גדל על טרף וכו' וכו' שלא נדע? אבל הוא יכול לתקן! הוא יכול לחזור בתשובה ולהגיע לרמה גבוהה ביותר [ר' יחזקאל ל"ג י', כה"ע]. ומה עם גר צדק? גם הוא היה גוי והוא נהיה יהודי! אז אדם שלמד במוסדות של הציונים שזה באמת רעל, רעל לנשמה, רעל רוחני, גם כן יכול לעשות תשובה. מי שמחפש אמת ימצא בתוך עצמו את הפגם ויסלק את השקר ויחזור לשלמות, בעזרת ה'.

שאלה 5. מורגש כובד באויר, אפילה, סמיכות. יש לנו עצירת גשמים כבר שנה שביעית ברציפות. הבד"ץ קרא להגיד תפילת 'עננו' על עצירת גשמים בתפילת שמונה עשרה. הגמרא במסכת תענית נותנת לנו הדרכה מה עושים במצב שכזה, איך להסיר את חרון האף. יש לנו סדר יום שלם לימי התעניות. 'סדר תעניות כיצד', איך מתקנים את החטאים, איך חוזרים בתשובה. בית הדין יושבים עד מחצית היום לפקח על כל ליקוי או קלקול רוחני שיש בעיר. מתענים, מציאים את התיבה לרחובה של עיר, לובשים שק ואפר, אומרים דברי כיבושין, ובמחצית השניה של היום קוראים בתורה וזועקים בתחינות. עושים טלטלה גדולה ומתקנים דברים, וזוכים לישועות ורחמי שמים. השאלה היא אם במצבינו אנו יש בדל של סיכוי שנוכל לנצל את המצב הזה כדי שעם ישראל יחזור בתשובה?

בנימין:

לצערי הרב היהודים לא רוצים לדעת. לא כולם, הרוב הגדול. רוצים להמשיך את המסיבה ולא מבינים שנגמרה המסיבה. והדבר היחיד שיכול להזיז אותם זה יהיה או שיקבלו חשבון מים מאד-מאד גדול, שלא נדע, או שייגמר להם הקוקה-קולה. ואז אולי ירימו את הראש ויגידו: אה! מה זה אפילו אין קוקה קולה??? מילא אין מים, אבל גם לא קוקה קולה???

ת"ת חרדי ידוע שהכניס את הליבה בגלוי, מה קורה כאן?
איך זה שיש כזו שתיקה רועמת? איפה כל המלחמה?!

בנימין:

כי זה דור של עגה"ז, וזה דבר שחשוב יותר מאשר כל דבר אחר, בשבילם. והם חייבים את כל הלוקוס ואת כל הבית-ספר היפה. חייבים את המשכורות, וחייבים, וחייבים. ובאמת זה מפחיד להיות בלי משכורות, בלי מה שבן אדם צריך בשביל לחיות. אבל הם שכחו מה זה להקריב עבור עם ישראל, להקריב בשביל התורה הקדושה. נכון שיש אולי מאות ואלפי בחורים לומדים בישיבות שונות, אבל מה ערך הלימוד שלהם? לרוב – לא הרבה. מכניסים את הליבה יותר בקלות מאשר מכניסים את הקב"ה לישיבה. ואפילו החרדים ביותר שהם כביכול 'קנאים', הישיבות שלהם מלאים פסיכולוגיה וטיוילים וכל השטויות של העולם הזה.

שאלה 12.א.

אז מה אפשר לעשות, צריכים ללכת מרב לרב בענין זה או לדבר באופן פרטי וכו'?

בנימין:

לא יעזור ללכת מרב לרב. צריכים להתפלל לה' ולהתנתק מהם. להתנתק מהם. כולם בעגל הזהב. מאד מפחיד. הציונים כבר לא 'ציונים', הם רק אלה שנותנים כסף, כביכול.

זה מפחיד מאד, אבל בכל העולם ה'רשע הזה שולט. מפחיד שבארץ-ישראל יש לנו שכבה של יהודים שאין להם לב, אין להם לב יהודי, אין להם רצון יהודי, הם לא אחרים מגויים. והם יותר גרוע, כי הם כביכול יהודים. לא שונים מהקאפוט'ס שהיה אצל הגרמנים. בדרך כלל הם תופסים את הניהול, מי ששולט, כי אם לא היו שולטים לא היו צריכים את הכסף, לא היו מכניסים את כל הדברים האלה. מכניסים את זה בשביל כסף, רוצים למשוך את היהודים לכיוון הציונים, הגויים, מה שאתה רוצה לקרוא לזה.

שאלה 13. ימי החנוכה הקדושים מתקרבים. במזמור שיר חנוכה-הבית אומרים: 'ה' הַעֲלִיתָ מִן שָׁאוֹל נַפְשִׁי, תִּיַתְּנִי מִיַּדֵּי בּוֹר'. אז אולי דוקא מתוך השפל הזה, נפקח את העינים, נראה להיכן הגענו, נתבונן כמה אבינו שבשמים מצטער עלינו על הדיוטא התחתונה שירדנו, ואז נרוץ אליו לזרועותיו הפתוחות. עוד נקודה, הרי התכלית של 'קַבְּצֵנוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם' זה 'להודות לַשֵּׁם קָדְשְׁךָ', אז יתכן שדוקא במצב שפל שכזה נוכל להרגיש את גדול חסדי ה' ורחמי העצומים, שהוא מוציא אותנו מעומק גלות מצרים לאור הגאולה, אולי זה יהיה פתח של תקווה...

בנימין:

אמן. אבל אני מקווה מאד שהאור של חנוכה יביא לנו בהירות שנוכל לראות את האמת, ובאמת כמו שאתה אומר, לרוץ בחזרה לקב"ה. אני מאד דואג שזה לא יקרה בקלות.

שאם לדוגמא יפרסמו תמונות איך היו לבושות פעם בירושלים לפני מאה שנה הסבתות שלנו מכל החוגים והקהילות, למשל, זה יכול לקרב הרבה אנשים. היום סבורים בד"כ שהדרך הפרוצה של היום ככה זה היה מאז מתמיד. אולי זה יפתח עינים.

בנימין:

זה ימשוך חלק, אבל לא משנה, חלק זה גם חשוב.

שאלה 10. יוצאים כתבי פלסטר שמטרתם לקרר ולהרחיק, האם צריך להתעמת אתם או להתעלם?

בנימין:

זו הפסולת של העולם הזה. העוה"ז מלא פסולת, אבל לא יכולים להילחם נגד דברי החיזוק כי זה רוחני נטו, ורוחני נטו לא סובל מפסולת. ומה שכותבים 'נגד' – ייעלם כמו עשן. לגבי לכתוב, מי שרוצה לכתוב – יכול, אין בעיה. אבל הוא לא יכול לעצור את התנופה שהתחילה לכיוון הקב"ה, התנופה חזרה למה שברור שזה רצון ה'.

שאלה 10.א.

זאת אומרת, שאם אדם עושה דבר ממש נטו לשם שמים אף אחד לא יכול לערער את זה.

בנימין:

הוא יכול לנסות, הוא יכול לעשות בעיות, אך בסופו של דבר הרי מי מנהל את העולם, מי הוא ריבונו של העולם? הקדוש ברוך הוא!

שאלה 11. פרשת השבוע – פרשת וישלח. יעקב נותן דורון לעשוי, כדי שיעזוב אותו. היום עשו נותן דורון ליעקב כדי שימכור לו את הנשמות של הילדים שלו. שמעתי על בית ספר לבנות בירושלים שקיבל את הליבה. אז במקום לגדל דור של אידישע מאמע'ס, בונים 'אוניברסיטה חרדית באידיש' רח"ל. מה קורה פה? זה נשמע ממש הזוי. האם זה נכון?

בנימין:

זה מאד יכול להיות, אני לא יודע. אבל מי שחולה כסף ומודאג שהמוסד שלו לא יעמוד בלי התמיכה של הציונים אז אפילו מוכן להכניס את הליבה. מה אני אגיד לך. האמת – אין הרבה תקווה לדור הזה. רק אם יזרקו את כל השקר. רק אלה שיש להם את הכח ללכת נגד העולם, נגד החברה. אבל מי שיש – זה בדיוק המכבים, כמו המכבים, והם ינצחו. אני לא יודע כמה ילכו, כמה לא יגיעו, אבל מי שלא יגיע בגלל שהוא לא היה מוכן לחזור בתשובה, לחזור לאמת, אז אין מה לבכות עליו.

שאלה 12. היה סיפור ידוע לפני כעשרים שנה. מוסד חינוכי פול לכיוון הכסף הציוני ושינה דברים, מנהיגים חרדים יצאו במאבק גדול. לאחרונה יש שמועה שאומרת שיש בירושלים

שאלה 14. כתוב בספר דניאל (י"א י"ד): 'וּבְנֵי פְרִיצֵי עֶמְקָא יִנְשְׂאוּ לְהַעֲמִיד חֲזוֹן וְנִכְשְׁלוּ...'. זאת אומרת שיש כאן הבטחה ברורה שהחזון המשיחי הציוני יכשל...

בנימין:

הוא לא "יכשל", הוא כבר נכשל.

שאלה 14א.

ברור כשמש. 'החזון' הציוני כושל וקורס בכל תחום שהוא. אבל רואים איך שעדיין מנסים לנבור בין חתיכות הפגר המבאיש [פגרי גילויכם], בתוך ענן הצחנה הזאת אולי אפשר למצוא משהו. למרבה הפלא יש תופעה ברורה: ככל שמנסים יותר להתקרב אליהם, לרעיונות שלהם, לחינוך ולהשכלה שלהם, מתוך אשליה שזה יביא את העושר, את השגשוג כביכול, דוקא חלום זה הולך ובורח, מחירי הדירות הולכים ועולים וכו', אז מתי נתפכת סוף סוף מהשיכרון, מהבלבול הזה, מתי נקלוט סוף סוף שישועה יכולה לבוא רק מהקב"ה ולא מעגל הזהב. אנו רואים רבנים ועסקנים שדוקא מהדקים את הקשרים עם הרשויות של הע'ר, נציגי עגל הזהב. אז יש כאן פרדוקס. כי מצד אחד ככל שהגאולה הולכת ומתחזקת – רואים את שליטתו של הקב"ה הבלעדית בעולם, וזה דבר שצריך להביא אותנו לינוח את האלילים, את כל העבודה זרה, העגל-הזהב ולרוץ לה', אך מצד שני כשהם נוכחים לראות שה' אמת ושהתורה וכל הנבואות הק' של הנביאים הן הכל אמת, הם נדבקים אלינו יותר ב'חיבוקיהם', והערב-רב שבתוכנו מצמיד את הציבור לבעל הפעור בכל הלהיטות [אכן שלמה י"א ח']. אז הע'ר יותר ויותר נדבק אלינו, אז איך אם כן נצא מהתסוכת הזו?...

בנימין:

רק ה' יכול להוציא אותנו, אבל העבודה שלנו זה להתנתק. אפילו שלא נדע היכן נגור ומה נאכל, חייבים להתנתק.

שאלה 15. הרמב"ם בה' תשובה [פרק ו' הלכה ג'] אומר שלפעמים אדם חוטא חטא כה גדול עד שהוא מקבל עונש חמור. הוא מאבד את האפשרות לחזור בתשובה. כך היה אצל פרעה, אחר שהוא הרבה למרוד כנגד בורא-העולם והשגחתו, הקב"ה העניש אותו בכך שהכביד את לבו ונעל את דרכי התשובה בפניו. אפילו דוד המלך ע"ה ביקש על זה 'הוֹרְנֵי ד' דְרָכָךְ', שהחטאים לא ימנעו ממני ח"ו את דרכי התשובה. המצב שלנו מאד מעורר חשש שלא נעורר הנהגה כזו בקשיות עורפנו, רחמנא ליצלן...

בנימין:

אבל אנחנו רואים תנועה אחרת עכשיו, שהלב נפתח. נפתח לקב"ה. אמנם מעט מאד אנשים, והם סובלים מאד מזה, אבל התחיל. ועל הבסיס הזה ייבנה העולם הבא, העולם של משיח [צדיק יסוד עולם...].

שאלה 16. החפץ חיים זצ"ל פותח את ספרו כך, במילים אלו: "בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר הַבְדִּילָנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ תוֹרָתוֹ וְהַכְנִיסָנוּ לְאַרְץ הַקְּדוֹשׁ, כְּדֵי שְׂנוּכָה לְקַיֵּם כָּל מִצְוֹתָיו. וְכָל פְּנֵיתוֹ הוּא רַק לְטוֹבָתֵנוּ, כְּדֵי שְׁעַל יְדֵי זֶה נִהְיֶה קְדוֹשִׁים אֵלָיו, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב (בַּמִּדְבָּר ט"ו), "לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתַי וְהִייתֶם קְדוֹשִׁים לְאֱלֹהֵיכֶם", וְיִהְיֶה בִּיכְלָתֵנוּ לְקַבֵּל אֶת הַשְּׂפִיעַת טוֹבוֹ וְלִב חֲסִדוֹ בְּעוֹלָם הָהָא, וּבְעוֹלָם הַבָּא". יש כאן דבר ראוי לציון. החפץ חיים' זה ספר של שמירת הלשון, ובמסגרת זו רבינו החפץ חיים מדגיש שכל מטרת התורה והמצוות והכניסה לארץ ישראל, ארץ הקודש – הכל זה כדי שנהיה קדושים לאלוקינו, שרק על ידי זה נוכל לקבל את טוב ה'. הכל על הבסיס של קדושה. בדיק כמו שדובר במסרים, שהקדושה זה המסגרת של כל האידישקייט, של כל התורה והמצוות, שזה הקשר עם הקדוש ברוך הוא. במציאות של ימינו שהקדושה כל כך מוזנחת וכל כך פגועה מכל כיוון, ומי שגדל בדורנו בדרך כלל אינו מכיר ולא מבין את היסוד החשוב הזה בכל מהלך החיים, האם אפשר לעשות שינוי רטרואקטיבי בכל העבר?

בנימין:

כמו שאמרתי. שאדם יכול בשניה אחת לעשות תשובה. ואז לחיות את החיים הקדושים, וה' ימחוק לו את כל העבירות.

שאלה 16א.

מענין לענין באותו ענין. הגר"א אומר על הידין וחשבון שאדם צריך לתת לפני כסא-הכבוד [אבות ס"פ ב'], ש'דין' זה על עצם העבירה, ו'חשבון' זה מה שאפשר ויכול היה לעשות באותו זמן, ללמוד תורה ולקיים מצוות ולא קיים, מה לעשות בנוגע למה שמרגישים שהחיים לא נוצלו מספיק. הכאב גדול.

בנימין:

לנצל מה שאפשר עכשיו, ולא לחשוב על זה, רק לחשוב מעכשיו והלאה ולא יותר מזה.